

1876-09-25

Afsender

J. C. Jacobsen

Modtager

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Type:

Brev

Sprog:

Dansk

Afsendersted:

København

Modtagersted:

København

Arkivplacering:

Det Kongelige Danske

Videnskabernes Selskabs arkiv

Emneord:

Carlsbergfondet, Det Kongelige

Danske Videnskabernes Selskab,

filantropi

Dokumentindhold

J. C. Jacobsens henvendelse til Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab vedrørende oprettelsen af Carlsberg Laboratorium og Carlsbergfondet.

Transskription

Til

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab.

Efterhaanden som der ved Naturvidenskabernes Bestræbelser bibringes de Industridrivende flere Kundskaber og en bedre Indsigt i Naturlovene, voxer Erkjendelsen af disse Kundskabers Uundværlighed og dermed Trangen til at udvide den, navnlig i de specielle Retninger, som have særlig Betydning for den enkelte Industrigrene. Da det imidlertid ikke kan fordres eller ventes af de ved de offentlige Læreanstalters ansatte Videnskabsmænd, at de i videre Omfang kunne eller skulle fordybe sig i Undersøgelser af de mangfoldige Enkeltheder, hvorom de forskjellige Industrigrene, hver for sit vedkommende, ønske Oplysning, har man i den senere Tid i flere Lande begyndt at oprette særegne Laboratorier eller saakaldte Forsøgsstationer, beregnede paa at forskaaffe den vedkommende Industri fyldigere Kundskaber og en dyberegaaende Indsigt. - Disse Instituter have ganske vist, ogsaa for Bryggeriets Vedkommende, gjort ikke liden Nytte, men de lade dog i Regelen meget tilbage at ønske. De lide nemlig næsten alle af den mangel, at deres Tilværelse er usikker og kun kan betragtes som noget Forbigaaende, hvilket medfører hyppig Vexlen af de dermed beskæftigede Videnskabsmænd, hvormed disses forberedende Studier og Arbejder gaae tabte, før de have kunnet bære Frugt. Som oftest er slige Instituters Opgave desuden stillet altfor begrændset, saa at de ikke give Leilighed til yderligere at udvikle sig, ja, neppe til at bevare den almindelige, videnskabelige Dygtighed, som der udfordres til deres Ledelse, og, omvendt, omfatter Opgaverne undertiden formeget Andet, f. Ex. En meget elementair Underviisning – som i de saakaldte "Brauschulen" – der ikke lader Tid og Ro tilovers til sand videnskabelig Forskning, ei at tale om at hyppigt Paahæng af reent industriel Virksomhed, med Analyser efter Bestilling, Attesters Udstedelse o. desl.

Ledet af foranførte Betragtninger har jeg i Forbindelse med mit Bryggeri Carlsberg oprettet et Laboratorium betsemt til chemiske og physiologiske Undersøgelser og Studier i de Retninger af Naturvidenskaberne, som have særlig Betydning for Maltningss- Brygnings- og Gjærings - Processerne, med det Formaal ikke alene at give Bryggeri-Techniken det daglige Brød, men tillige at give de dér Beskjæftigede Videnskabsdyrkere Anledning og Midler til at uddanne sig og virke som Specialister i de Retninger, hvortil Bryggeri-Operationerne og de Phænomener, som disse frembyde, give særlig Leilighed og Opfordring.-

Til at forestaae Arbeiderne i dette Laboratorium har jeg engageret Chemikeren Hr Cand. polyt. Kjeldahl og Physiologen Hr Cand. med R. Pedersen. Senere vil der blive ansat Assistenten, som kunne staae Forstanderen bi, deels ved de Rækker af Observationer og Analyser, som nærmest blive at foretage i Teknikens Interesse, deels ved de reent vidensabelige Laboratoriearbeider. Disse Assistenten ville saaledes faae Leilighed til, alt efter deres Anlæg og indre Kald, at uddanne sig til Kyndige Teknikere eller til videnskabelige Forskere..- Derimod har jeg meent at Lanboratoriet ikke bør gjøres til en Læreanstalt for Elever.

Da et saadant, for specialstudier beregnet Institut imidlertid kun kan trives, naar det bæres af den Aand og gennemtrænges af det Lys, som udgaaer fra Videnskaberne i det Hele, og da dette Lys hos mig har været en kilde til Lykke og Velvære, ligger det mig paa Hjerter, som et Afdrag paa min Gjæld, ogsaa at yde et Bidrag til Videnskabernes Fremme i Almindelighed, navnlig i de Retninger, hvori det forekommer mig, at Staten ikke hidtil har anvendt og til hvilke den vel heller ikke i Fremtiden vil kunne afsee alle de fornødne Midler.

Jeg sigter hermed til: midlertidige Honorarer for yngre Videnskabsmænd, hvis Begavelse og indre Kald gjøre dem særligt skikkede til senere at ansættes som Docenter; ligeledes til Honorarer eller Gager for Mænd, som ere fortrinligt udrustede til videnskabelig Forskning og Forfattervirksomhed og som helst maatte kunne offere hele deres Kraft dertil, uden at hindres af Lærervirksomhed eller anden Embeds; Fremdeles til Reisestipendier for ældre Videnskabsmænd, som enten paa gjentagne, kortere Besøg i Udlandet eller paa længere Reiser kunne høste et for den danske Videnskabelighed frugtbringende Udbytte; og endvidere til at fremme forskellige videnskabelige Arbeider, saasom Undersøgelser og

besvarelser af Spørgsmaal, hvis Løsning til en given Tid er magtpaaliggende, osv.

Med dette udvidede Formaal for Øie har jeg idag stiftet et Fond - under Navn af Carlsberg Fondet - hvortil jeg har skjænket en Prioritet i min Eiendom Carlsberg (det oprindelige saakaldte Gl. Carlsberg paa 1 Million Kroner, som skal forrentes med 5% p A, dog saaledes, at den fulde Renteydelse først indtræder ved min og Hustrues Død, og at der, saalænge nogen af os er ilive, ikkun erlægges en aarlig Rente af 2 pCt. Indtil videre vil Fondet saaledes kun erholde en aarlig Indtægt af 20,000 Kroner til de ovennævnte Formaals Fremme og først efter min og min Kones Død komme til at disponere over det fulde Rentebeløb af 50,000 Kroner.-

For at en saadan Stiftelse imidlertid skal kunne virke efter sin Bestemmelse i Nutid og i Fremtid, maa der sikkres den en vedvarende Bestyrelse af Mænd med videnskabelig Indsigt og Dygtighed, i hvilken Henseende Tanken med Nødvendighed maa fæste sig paa det Samfund, hvori den danske Videnskabelighed hidtil har fundet og sikkert altid vil finde sine ypperste Repræsentanter, og som hos os er den eneste Institution, der er saa heldig

at staae uafhængig af alle fremmede, uvidenskabelige Hensyn og Indflydelser, nemlig Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab.- Til dette Høitagede Selskab tillader jeg mig derfor at henvende mig med Bøn om, at det, ved at vælge nogle Mænd af sin Midte til at vaage over den nævnte Stiftelse og til at lede dens Virksomhed, vil sikkre dens Bestaaen nu og i kommende Tider og sørge for at den altid kan virke til gavn for Videnskaben og til Ære for Danmark.-

For at sætte Selskabet istand til at danne sig en tydeligere Forestilling om den nævnte Stiftelses Beskaffenhed og om Planen for dens Virksomhed, vedlægger jeg Udkastet til Fondets Statuter, som tildeels ere affattede efter Samraad med Herr Etatsraad Steenstrup og Professor Barfoed, hvis Velvillie og Interesse for Sagen jeg ikke nok kan paaskjønne.

I Haab om at dette mit Foretagende maa vinde det ærede Selskabs Bifald og at det vil skjænke det nye Institut den for dets Existens og Fremgangsmaade uundværlige Understøttelse, hvorom jeg hermed andrager, tegner jeg mig

med Høiagtelse og Ærbødighed

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

J. C. Jacobsen
Brygger

Carlsberg d 25 September
1876

200428 $\frac{29}{76}$
 ad. $\frac{1}{6}$ K. D. V. S. Prot. Nr. 11 1876.
 Ich künigleji lauter widerbeconnt Calcut.

flersaanderen som des med Hatisperbrøns
Castraballs tilbringer de Tidsfridbrønde flers Tindstels
og en liden Tidsst. Hatisperbrøns, noget forjættelsen af
dette Tindstels Tindstels og derved Brønsen til at
atvære den, især i de speciells Tindstels, som den Tindstels
bedsting for den enkelte Tindstels.

Da det er mit Hæder, at den Landet og meget
af de med de offentlige Læseanstalter anførte Bøger, besejndes,
at de i midten Omfang kunne og skulle fastholdes i
Læseanstalter af de mangfoldige Bøghedene, som de i de forskellige
Læseanstalter, som for de Bøghedene, i de Oplysning,
for man i den fjerne Tid i flere Lande begynder at oprette
forskellige Læseanstalter og Bøghedene Læseanstalter,
hvorved man at fastholder den nærmeste Læse-
anstalter Læseanstalter og en byboende Læse-
anstalter Læseanstalter Læseanstalter Læseanstalter

[illegible]

Lad det af foranstaaende Betragtninger ses, jeg: Landhushold-
niet med Bøggens Carlsberg og sæt det et Laboratorium
bestemt til Grænse og physiologiske Undersøgelser og Studier
i de Levinges af Nationalstatens Regeren, som som særlig Betragtning
for Malthus - Bøggens - og Gærings - Processer, med
det Formaal ikke alene at give Bøggens - Cerebrum et dygtigt
Gode, men tillige at give de der beskæftigede Medlemme -
dygtig Oudanning og Middel til at uddanne sig og vinde som
Specialiteter i de Levinges, særlig Bøggens - Operativiteter
og de Speculationer, som disse frembyder, gives særlig Lærlig
og Opfordring. -

Et af forstaaende Arbejdsområde i dette Laboratorium
for jeg angikende Speculationer for Cand. polyt. Kildahl -
og Physiologer for Cand. med R. Petersen. Personer med det
alene angikende Arbejdsområde, som Lærere eller Lærestuderende, de
teils med de Rødder af Observationer og Analyse, som
nærmest bliver at forstaae i Cerebrum Lærestuderende, de
med de nærmest indenfor Laboratorium arbejder. Disse
Arbejdsområder vilde pålænde som Lærlig for det, alt efter
deres Oudlag og indvirkning, at uddanne sig til dygtige
Cerebrum eller til indenfor Laboratorium. -

Lærere for jeg mener at Laboratoriumet ikke bare gives
til en Lærerskab for Lærere. -

Da det saadant, som Specialiteterne berører, det
imidlertid kun kan berøre, naar det berører af den Oud
og yderligere berører af det Lige, som indgaaer for Mithen -
Raborn i det Lige, og de samme Lige som mig som nærmest
en Fælle til Lykke og Velstand, ligesom det mig som spænde,
som at Afdrag på min Gæld, og som at give et Bidrag til
Mithen Rabornal Forum i Almindelighed, særlig i de
Levinges, som det forstaaes mig, at Mithen ikke
fælle for omvendt og til Fælle den med Fælle ikke i
Læreren og Lærere efter alle de forstaaende Mithen. -

[illegible]

Med dette indviede Torsaat for Din for i dag
bestemt at Land — inden Naam af Carlsberg Fondet —
fremit jg for fyndet en frimodig i min Givende Carlsberg
(det oprindelig, færdigste Gt. Carlsberg) for 1 Million Kroner,
for det færdigste med 5% p. Ct., dog færdigste, at den
fulde Særligdheds færdig indviede med min af frimodig
Lad, og at den, færdigste uagen af al er ilend, i den uagen
en aarlig Særlig af 2 p. Ct. Særlig inden med Landet
færdigste Din indfaldt en aarlig Særlig af 20,000 Kroner
til de ansættende Torsaat Torsaat og først efter min
og min Særlig Lad Torsaat til at Særlig, og en aarlig
fulde Særligdheds af 50,000 Kroner. —

Sad at en faderen Christen indstodt skal kunne
vilde afles sin Gæstgæst: i Kædet og Sædet, men det
gik det den en matrosende Gæstgæst af Mæd med
videnskabelig Tænkning og Lysighed, i Gæstens færdende
Tænkning med Videnskabelig men færdig sig den det færdig,
men den den den Videnskabelig færdig den færdig og
gik det altid mit færdig sin gæstgæst. Gæstgæstgæst, og
færdig det at en den den den færdig, det en den færdig

